

склад, попередній досвід, готовність до навчання, рівень знайомства з таким видом роботи; визначення мети використання методу; розуміння проблеми, яку метод зачіпає; свої власні проблеми та труднощі, які можуть виникнути; технічні умови використання.

Сучасні інформаційні технології сприяють зацікавленості студентів до навчання. Однак, необхідно потрібно пам'ятати, що можливі негативні наслідки, пов'язані з активним вторгненням у природний внутрішній світ людини, ілюзорних вражень від екранних віртуальних сюжетів та взаємодії з ними. Небезпека може полягати і в навмисному маніпулюванні свідомістю людини, нехтуванні допустимими нормами безпечних режимів роботи з комп'ютером. У зв'язку з цим зростає актуальність досліджень психолого-педагогічного впливу та медичних наслідків застосування інформаційно-комунікаційних засобів для фізичного та психічного розвитку студентів. Комп'ютеризація може призвести до формування егоїстичних нахилів, індивідуалізму, приглушує почуття колективізму, взаємодопомоги. Тому, впровадження засобів інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес має здійснюватись виважено, ретельно підготовлено і продумано.

Список використаних джерел:

1. Гавриленко О. М. Формування готовності майбутніх учителів іноземних мов до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Кіровоград, 2011. 287 с.
2. Гороль П.К., Гуревич Р.С., Коношевський Л.Л., Шестопалюк О.В. Сучасні інформаційні засоби навчання. Вінниця: ВДПУ імені М.Коцюбинського, 2004. 535 с.
3. Литвин А.В. Інформатизація професійно-технічних навчальних закладів будівельного профілю : монографія. Львів: Компанія «Манускрипт», 2011. 498 с. с. 83.
4. Понеділко В. Наочність у підвищенні якості та ефективності навчального процесу. Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Презид. України. 2003. №3. С. 528-540.

УДК 378

*Марина Ляшенко, кан.пед.наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики професійної підготовки
Олена Чакир, студентка
НПУ імені М. П. Драгоманова,
м. Київ, Україна*

ГІГ-ЕКОНОМІКА ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПІДГОТОВКУ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ З ТУРИЗМУ

Анотація. У статті розкриваються особливості нової моделі трудових відносин, що виникає у зв'язку з появою такого явища як «гіг-економіка». На основі аналізу понять

«цифрова економіка», «гіг-економіка» авторами запропоновані шляхи удосконалення підготовки педагогів професійного навчання з туризму.

Ключові слова: гіг-економіка, туризм, педагог професійного навчання.

*Maryna Liashenko, PhD (Pedagogy),
Associate Professor of Theory and Methodics of Vocational Training
Olena Chakyr, student
National Pedagogical Dragomanov University
Kyiv, Ukraine*

GIG-ECONOMY AND THEIR INFLUENCE ON THE TRAINING OF PROFESSIONAL TEACHERS IN TOURISM

Abstract. *The article reveals the features of the new model of labor relations, which arises in connection with the emergence of such a phenomenon as "concern economy". Based on the analysis of the concepts of "digital economy", "gig economy", the authors suggest ways to improve the training of teachers of vocational training in tourism.*

Key words: *gig-economy, tourism, teacher of professional training.*

У вік цифрових технологій та всесвітнього розвитку з приходом пандемії людство зіштовхнулось з проблемою глобального масштабу – безробіттям. Особливо постраждала сфера туристичної галузі та економіка. Трендом нашого часу стала гіг-економіка – принципово новий підхід до побудування корпоративних відносин між роботодавцем та працівником» [8]. Враховуючи це, актуальним постає питання удосконалення підготовки фахівців за спеціальністю «015 Професійна освіта. Туризм» для збільшення можливостей успішного працевлаштування їх після закінчення навчання.

Цифрова економіка розглядається як основа Четвертої промислової революції та базується на цифрових комп'ютерних технологіях та інформаційно-комунікативних технологіях (ІКТ), але, на відміну від інформатизації, цифрова трансформація не обмежується впровадженням інформаційних технологій, а докорінно перетворює сфери і бізнес-процеси на базі Інтернету та нових цифрових технологій [8, с. 12]. Прикладом цифрової економіки є гіг-економіка.

Становлення гіг-економіки обумовлює революційні зміни буквально в усіх сферах життя. Мова йде про створення якісно нових моделей бізнесу, логістики, торгівлі, виробництва. Не оминають трансформаційні зміни і систему освіти, охорони здоров'я, державного управління. Можна ствердно констатувати, що концепція гіг-економіки визначає на сьогоднішній день нову парадигму розвитку економіки, суспільства й держави [5].

Гіг-економіка — поняття, що з'явилося нещодавно, але вже привертає увагу роботодавців і дослідників світових бізнес-шкіл. Спочатку професор

Вартонської бізнес-школи Гед Еллон (Gad Allon) просто досліджував регулювання роботи водіїв у різній компанії, а вже трохи згодом написав статтю, яку присвятив гіг-економіці та економічному простору під назвою «The Impact of Behavioral and Economic Drivers on Gig Economy Workers» («Вплив поведінкових та економічних стимулів на працівників гіг-економіки») [2]. В основі своєї роботи американські вчені Максим Кохен (Maxime Cohen), доцент Школи бізнесу Stern (Нью-Йоркський університет), та докторант Вартону Парком Сінчайсі (Park Sinchaisi) намагалися звернути увагу на мотивацію та робочі стимули, які керують робітниками під час їх праці. Наприклад Гед Еллон стверджував «Чим більше людина себе мотивує, тим більше вона заробляє, адже при такій економічній системі ти самобираєш свою заробітну плату та умови праці. Гіг-економіка значно зросла і стала невід'ємною частиною нашого суспільства, проте переваги та ризики цього нового способу організації роботи все ще є предметом дискусій. Очевидно, що статус зайнятості гіг-працівників привертає найбільшу увагу громадськості [6].

Гіг-економіка як явище полягає в кардинальній зміні ринку праці, його переходу від наявності робочих місць з постійною зайнятістю в одного роботодавця до тимчасових проектів від різних компаній у одного незалежного працівника. Нова модель трудових відносин ґрунтується на короткострокових контрактах або неформальних домовленостях – «управління умовним персоналом». Мережі людей, які працюють без будь-якої офіційної трудової угоди [8, с. 40].

А. М. Колот та О. О. Герасименко зазначають, що «цифровізація та віртуалізація економіки, поява нових різновидів, серед яких гіг-економіка, змінюють не тільки соціально-трудоий простір щодо безпосереднього докладання праці. Здійснюються перетворення соціальної структури економіки та суспільства, зникають класичні грані між виробниками і споживачами, працівниками і роботодавцями; змінюється колишня полярність взаємовідносин і взаємозалежності між власниками робочої сили і власниками капіталу» [4, с. 47].

Економіка підробітків (гіг-економіка) складається з трьох основних компонентів:

1. Незалежні мобільні працівники, які отримують оплату за виконані завдання або проекти. В цьому і є їх головна відмінність від працівників, які отримують відрядну або погодинну заробітну плату.

2. Споживачі, яким потрібна певна послуга, наприклад, поїздка до пункту призначення, доставка товару або написання статті на сайті.

3. Компанії, які безпосередньо пов'язують працівника зі споживачем, включаючи технологічні платформи [1].

Чимало компаній у багатьох галузях звертаються до послуг фрілансерів, використовуючи їх як людський робочий ресурс необхідний у даний момент. Відповідно у роботодавцях зникає потреба забезпечення робочими місцями конкретних робітників. З іншого боку, самостійний заробіток на даний момент і є рушійною силою для людей, зокрема для тих, хто займаються туристичною діяльністю. Незалежна робота дозволяє людям працювати гнучко і більш спеціалізовано, підвищуючи при цьому продуктивність праці.

За останніми показниками економічних досліджень туристична діяльність є однією з найрозвинутіших галузей в сфері послуг, тому кожного року вносяться дедалі більше змін в праці менеджерів туристичної діяльності. Велика кількість людей, які займаються туристичним бізнесом намагаються перетворити свої послуги на приватну діяльність та розробити їх модифікацію. Науковець М. Зайцева зазначає «враховуючи гнучкий робочий графік та можливість віддалено працювати з будь-якої точки світу гіг-економіка стає дедалі популярнішою моделлю організації праці на туристичному ринку [3, с. 26].

Для прикладу, дедалі більше популярності набирає поняття віртуальної реальності. Віртуальна реальність (Virtual reality, VR) – це створений комп'ютером світ, доступ до якого можна отримати за допомогою імерсивні пристроїв – шоломів, рукавичок, навушників. Тобто люди можуть як і раніше взаємодіяти з фізичним середовищем, отримуючи додатковий інформацію від своїх пристроїв або додатків доповненої реальності. Саме такий вид екскурсій є досить популярним серед менеджерів, яку працюють «на себе» Як стверджує один з найкращих екскурсоводів Києва Юлія Бевзенко, «по-перше, в Україні є культ роботи самого на себе, це доволі модно, усюди транслюється. По-друге, у кожної людини є ідея, чим вона могла би займатися, крім роботи. І не одна ідея, а двадцять тисяч. Кожна людина хотіла б спробувати хоча б одну таку ідею реалізувати. По-третє, люди розуміють, щоб не сталося, вони завжди зможуть працювати на себе. Так, це зовсім інші ризики, але ти залежиш від себе» [7].

Враховуючи вище сказане, ми вважаємо, що постійний моніторинг навчального плану зі спеціальності «015 Професійна освіта. Туризм», який полягає в аналізі та перегляду навчальних дисциплін на предмет їх відповідності вимогам ринку праці в туристичній індустрії, сприятиме формуванню у фахівців

знань та вмінь вирішувати професійні завдання та бути готовими до зміни робочого місця всупереч локальним чи глобальним проблемам в економіці. А впровадження у навчальний процес сучасних комп'ютерних програм з туризму доповнить етапи формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх фахівців туристичної індустрії. Для прикладу переваг розуміння процесів гіг-економіки, вивчення навчального предмета «Медіаграмотність» допоможе студентам у майбутньому отримувати додатковий дохід у вигляді написання статей туристичного характеру для сайтів чи створення карт екскурсій, офіційно працюючи як ФОП, як на території України, так і за її межами.

Отже, для майбутнього педагога професійного навчання з туризму важливо бути готовим до викликів сучасної цифрової економіки, що своєю чергою підвищує його конкурентоспроможність на ринку праці та надає широкий спектр для реалізації в майбутній професійній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Gig economy – нова бізнес-парадигма. URL: <https://spilno.org/article/gig-economy-hihonomika-nova-biznes-paradyhma> (дата звернення 09.03.2021)
2. Гіг-економіка: ризики і переваги. URL: <http://www.management.com.ua/interview/int562.html> (дата звернення 01.03.2021)
3. Зайцева М. М. Гіг-економіка в туризмі. «Туристичний бізнес та екзистенційний пошук особистості»: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 3-4 квітня 2019 р. Харків : ХДАК, 2019. 58 с. С. 26-28.
4. Колот А. М., Герасименко О. О. Цифрова трансформація та нові бізнес-моделі як детермінанти формування економіки нестандартної зайнятості. *Соціально-трудова відносина: теорія і практика*. 2020. № 10 (1). С. 33–54.
5. Краус Н.М., Краус К.М., Манжура О.В. Екосистема гіг-економіки та підприємницького університету: еволюційна синергетика «вірусу інновацій» та «цифрового стрибка». *Ефективна економіка*. 2020. № 2.
6. Працівники гіг-економіки: піддослідні тваринки нового світу праці. URL: <https://www.socialeurope.eu/gig-workers-guinea-pigs-of-the-new-world-of-work> (дата звернення 04.03.2021)
7. Секрети Києва. Як бути гідом під час пандемії та шукати обличчя столиці: URL: <https://rubryka.com/article/yulia-bevzenko/> (дата звернення 12.03.2021)
8. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf (дата звернення 01.03.2021)